Päivi Kelhä,
tulliylitarkastaja
koulutussuunnittelija
Tulli
Henkilöstö- ja koulutuspalvelut
Koulutusyksikkö
29.4.2026

Tullialan koulutus ja koulutusjärjestelmä

Tullilla ei ole omaa oppilaitosta, vaan Tullin koulutusyksikkö vastaa Tullin sisäisestä ja sidosryhmä- ja asiakaskoulutuksesta sekä osallistuu tullialan koulutuksen kansainväliseen kehitystyöhön.

Koulutuksia toteutetaan yhteistyössä Tullin osastojen ja yksiköiden kanssa, ja niitä järjestetään Pasilassa Tullin kokous- ja koulutuskeskuksessa, alueilla ja toimipaikoilla. Enenevässä määrin koulutuksia toteutetaan verkko-opintoina ja videoyhteydellä. Osaamisen kehittämisen johtoryhmä linjaa strategioista johdetut osaamisen kehittämisen painopisteet, hyväksyy niiden pohjalta käynnistettävät toimenpiteet ja tukee koulutuksen prosessien toteuttamista.

Tullissa työskentelee noin 2 000 henkilöä, joista noin 800 toimii operatiivisissa tehtävissä ja loput erilaisissa asiantuntijatehtävissä. Henkilöstökoulutuksemme jakautuu Tullin yleisperehdytykseen, Tullialan peruskoulutukseen, Tullialan ammattitutkinnon oppisopimuskoulutukseen sekä ammatilliseen jatko- ja täydennyskoulutukseen. Järjestämme pääsääntöisesti itse henkilöstömme jatko- ja täydennyskoulutuksen. Koulutus on tullilaisille maksutonta ja sen ajalta maksetaan palkkaa.

Tullialan ammattitutkinto ja sen toteuttaminen

Tullialan ammattitutkinto antaa valmiudet toimia operatiivisissa perustehtävissä Suomen tullissa sekä ulkomaankauppaa tekevissä yrityksissä tullaus-, huolinta- ja alusselvitystehtävissä. Tullissa asiantuntijatehtävissä toimiville on oma perehdytyskoulutuksensa, he eivät suorita Tullialan ammattitutkintoa.

Tullialan ammattitutkintoa valmisteltiin Tullissa vuosina 2004-2010. Tullialan ammattitutkinnon hyötyjä katsottiin olevan mm. tullitietouden lisääntyminen yhteiskunnassa, tullialan yleisen arvostuksen nostaminen samoin kuin Tullin kiinnostavuus työnantajana. Lisäksi Tullialan ammattitutkinnon suorittaminen avaa yleisen jatko-opintomahdollisuuden ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin. Tutkinto on avannut väyliä myös kansainväliseen tullialan koulutuskeskusteluun.

Kesäkuussa 2010 Opetushallitus julkisti Tullialan ammattitutkinnon, minkä jälkeen alettiin suunnitella sen käytännön toteuttamista. Opetushallitus vastaa virallisista tutkinnoista, ja tutkintojen toteutuksesta vastaavat viralliset oppilaitokset, joilla on osaaminen opetettavista aiheista. Tulliala on poikkeus tässä kontekstissa, sillä Tulli on viranomainen ja tulliosaaminen on tutkinnon vaatimassa laajuudessa Tullissa. Tullilla ei myöskään ole omaa, virallista oppilaitosta, kuten Poliisilla on Poliisiammattikorkeakoulu tai Rajavartiolaitoksella Raja- ja

merivartiokoulu. Tullialan ammattitutkintoa oli mahdollista kuitenkin toteuttaa siten, että Tulli solmii yhteistyösopimuksia virallisten oppilaitosten kanssa, jotka ovat hankkineet itselleen oikeudet järjestää Tullialan ammattitutkintoa. Tullin koulutusyksiköstä tuli siten palveluntuottaja virallisille yhteistyöoppilaitoksille, joita on tällä hetkellä kaksi. Toinen niistä vastaa tutkinnon järjestämisestä Tullin henkilöstölle, toinen vastaa tutkinnon järjestämisestä tullauksia tai huolintaa tekeville yritysasiakkaille. Yhteistyöoppilaitokset hankkivat Tullin koulutusyksiköstä Tullialan ammattitutkinnon tutkintokoulutuksen. Tullin koulutusyksiköllä on erittäin hyvät edellytykset ja osaaminen toimia koulutuksen tarjoajana osana suomalaisen tutkintojärjestelmän toteutusta.

Tullialan ammattitutkintoa uudistettiin vuosina 2015-2016 (voimaantulo 1.8.2016). Tällöin oli mahdollista kohdentaa toinen tutkinnon osaamisaloista pelkästään Tullin työntekijöille. Tullivalvonnan osaamisala voitiin nyt rakentaa Tullin osaamistarpeille ja tutkinnosta saatiin näin paljon toimivampi. Toimintaympäristön muuttuessa myös osaamistarpeet muuttuvat. Tullialan ammattitutkinnon perusteita ollaan jälleen kerran uudistamassa Opetushallituksen johdolla ja niiden on tarkoitus astua voimaan 1.8.2027. Tähän mennessä Tullialan ammattitutkinnon on suorittanut noin 600 henkilöä, joten malli on todettu toimivaksi.

Tullialan ammattitutkinto on mahdollista opiskella oppisopimuksella. Oppisopimushakujen järjestämisestä päätetään Tullissa resurssitarpeiden mukaan. Oppisopimusopiskelija rekrytoidaan määräaikaiseen virkasuhteeseen. Tutkinnossa opiskelija osoittaa Tullialan ammattitutkinnon perusteissa (Opetushallituksen määräys 16/011/2016) määritellyn osaamisen käytännön työtehtävissä ammattitaidon arvioijalle. Osaamisen hankkimiseksi opiskelija osallistuu tutkintokoulutukseen.

Tullin koulutusyksikkö toteuttaa tutkintokoulutuksen teoriaopinnot ja ne suoritetaan etukäteen suunnitellun aikataulun mukaisesti sekä etäopintoina työ- tai etätyöpaikalta että lähiopintoina. Suurin osa oppimisesta tapahtuu kuitenkin käytännön työtä tehden työpaikalla, jossa opiskelijaa ohjaavat tehtävään nimetyt työpaikkaohjaajat ja työhön perehdyttäjät. Työnantajana Tulli sitoutuu maksamaan opiskelijalle virkaehtosopimuksen mukaista palkkaa työssäolopäiviltä. Työssäolopäiviin kuuluu myös teoriaopintoihin käytettävä aika. Opiskelija on määräaikaisessa virkasuhteessa ja hänellä on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muilla Tullin virkamiehillä esim. oikeus sairausajan palkkaan, työterveyshuoltoon ja vuosilomaan. Tulli maksaa myös virkamatkoista johtuvat matka- ja majoituskorvaukset.

Kun Tullialan ammattitutkinnon perusteiden määrittelemä ammattitaito on hankittu, opiskelija antaa osaamisestaan näytöt käytännön työtehtävissä, jotka ammattitaidon arvioijat arvioivat. Tullialan ammattitutkinnon järjestämisestä vastaavat järjestämisluvan saaneet oppilaitokset ja todistus tutkinnon suorittamisesta tulee oppilaitokselta.

Oppisopimuskoulutuksen arvioitu kesto ilman aiempaa kokemusta tullialan tehtävistä on 1,5-2 vuotta. Tulli pyrkii vakinaistamaan kaikki oppisopimukseen määräaikaisesti rekrytoidut

Päivi Kelhä,
tulliylitarkastaja
koulutussuunnittelija
Tulli
Henkilöstö- ja koulutuspalvelut
Koulutusyksikkö
29.4.2026

Tullialan ammattitutkinnon suorittaneet henkilöt. Vakinaistamiset Tullin virkoihin määräytyvät tarpeiden ja resurssitilanteiden mukaan.

Kirjallisesti pyydetyt vastaukset kokouksessa esitettyihin kysymyksiin

Tullilla ei ole omaa oppilaitosta, joten Tulli ei voi saada ammattitutkinnon järjestämisoikeuksia. Siksi Tulli on tehnyt yhteistyösopimuksen kahden oppilaitoksen, Kouvolan seudun ammattioppilaitos Edukon sekä Omnian kanssa, jotka ovat hankkineet tutkinnon järjestämisoikeudet. Koska kyseisillä oppilaitoksilla ei ole tarjota omassa oppilaitoksessaan tulliaiheista koulutusta, he ostavat tutkintokoulutukseen kuuluvat teoriaopinnot Tullista. Teoriaopintoja kouluttavat pääasiassa Tullin koulutusyksikön seitsemän päätoimista opettajaa, jotka on valittu Tullin sisäisellä haulla eri tehtävistä. He ovat suorittaneet työn ohessa opettajan pedagogiset opinnot, joten heillä on kelpoisuus oman alansa ammattiopettajan tehtäviin.

Kun henkilö rekrytoidaan Tulliin suorittamaan oppisopimuksella Tullialan ammattitutkinnon Tullivalvonnan osaamisalaa, hän saa ensimmäiseksi valvontatehtävän edellyttämät koulutukset mm. Tullin toimivaltaan liittyvä lainsäädäntökoulutus, voimankäytön perusteet, ensiapukoulutus ja viranomaisajokoulutus sekä viranomaisena toimimiseen liittyvän peruskoulutuksen. Vasta näiden koulutusten jälkeen hän pääsee perehtymään varsinaiseen työtehtäväänsä ja aloittamaan tutkintokoulutuksen.

Keskitettyjä ryhmäkohtaisia teoriakoulutuksia ja työssä oppimista toteutetaan lomittain niin, että silloin, kun opiskelija ei osallistu teoriakoulutukseen, hän tekee käytännön työtehtäviä siinä tehtävässä, johon hänet on rekrytoitu. Tässä häntä tukevat ensimmäisen noin vuoden ajan tehtävään nimetyt työpaikkaohjaajat ja työhön perehdyttäjät, jotka toimivat tässä tehtävässä oman työnsä ohella. Toimipaikan esihenkilöt esittävät sopivaksi katsomansa henkilöt näihin tehtäviin. Työpaikkaohjaaja koordinoi työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja työhön perehdyttäjä opettaa ja perehdyttää käytännössä opiskelijan työtehtäviin.

Työpaikkaohjaajilla ja työhön perehdyttäjillä ei ole pedagogista koulutusta, vaan oppilaitos ja Tullin koulutusyksikkö perehdyttävät heidät tehtävään ja vuosittain järjestetään erilaisia tilaisuuksia, jossa työpaikalla tapahtuvan koulutuksen toimivuutta pyritään kehittämään sekä tukemaan käytännön ohjaus- ja perehdytystyötä. Ammattitutkintojen suoritukset arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Hylättyjä tutkinnon osien suorituksia ei ole ollut viime vuosina lainkaan, joka viittaisi siihen, että perehdytyksessä ja koulutuksessa on onnistuttu antamaan riittävät valmiudet tutkinnon suorittamiseen. Palautteiden perusteella haasteena on kuitenkin vuosien varrella ollut, että kaikki opiskelijat eivät välttämättä saa yhtä laadukasta ja riittävää perehdytystä, vaan taso ja määrä vaihtelevat. Toimipaikassa saattaa ajoittain olla resurssipulaa ja vaikka perehdyttäjä olisikin nimetty, perehdyttämiseen käytettävää yhteistä

aikaa ei saada järjestettyä riittävästi. Innokkuus toimia perehdyttäjänä saattaa myös vaihdella, koska perehdytystä tehdään oman työn ohessa ja perehdyttäjällä voi olla jatkuvasti opiskelijoita perehdytettävänä. Näitä haasteita pyritään kuitenkin ratkaisemaan seuraamalla työmäärää ja kuormittavuutta sekä koordinoimalla perehdytyksiä yhteistyössä esihenkilöiden kanssa.